

นครพนมเป็นจังหวัดที่ถือว่ามีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่หลอมรวมกันอยู่อย่างสงบสุขภายใต้ร่มเงาของพระพุทธศาสนา และบนความเป็นไททั้งกลุ่มชาติพันธุ์ ๗กลุ่ม (ลาว ลื้อ โซ กะเลิง ข่า แสก ผู้ไท) ที่ดูเหมือนประหนึ่งจะเป็นสัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่หน่วยราชการพยายามที่จะหยิบมาชูให้เห็นว่า ดินแดนแถบนี้มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

“ไทตาด” กลุ่มชนเล็กๆ ที่เรียกตัวเองว่าเป็นพวก “ไทตาด” เป็นกลุ่มชนหรือที่เรียกกันว่าชาติพันธุ์เล็กๆ ชาติพันธุ์หนึ่ง ที่อาศัยดำรงอยู่ในปริมณฑลของนครพนมที่มักจะไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจและมองผ่านไปหรืออาจไม่เคยรับรู้มาก่อนด้วยซ้ำว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์นี้ในจังหวัดนครพนม

“ไทตาด” จากการศึกษาของอาจารย์ ธันวาทใจเที่ยง จากโครงการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน ๒ ผังโขง พบว่าเป็นกลุ่มชนที่ถือว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ไทสาขาหนึ่ง ที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่อาณาบริเวณสิบสองปันนา ในแถบมณฑลยูนนานของจีนในปัจจุบัน และได้อพยพแตกแยกหนีจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศพม่าอาศัยอยู่ในแถบลุ่มน้ำสาละวิน-อิระวดี จนกระทั่งเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มชนพม่า จึงต้องอพยพโยกย้ายตามแม่น้ำโขงเข้าสู่บริเวณเมืองหลวงพระบางของลาว และอพยพเคลื่อนย้ายมาสู่เมืองท่าแขกหรือแขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตั้งบ้านเรือน “ไทตาด” ที่บ้านผาตาด เมืองยมราช หลังจากนั้นได้ประมาณ ๓๐ ปี (พ.ศ. ช่วงนี้ไม่แน่นอน บางครั้งก็ว่า พ.ศ. ๒๓๖๙) จึงได้พากันอพยพข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่บริเวณท่าวัดโสภา เขตเมืองนครพนม หลังจากนั้นจึงได้พากันโยกย้ายออกมาตั้งบ้านเรือนเพื่อประกอบอาชีพ โดยคนไทตาดกลุ่มใหญ่มาตั้งชุมชนอยู่บริเวณบ้านผึ้ง ส่วนหนึ่งอยู่ชุมชนบ้านหนองบัว ต.นาราชควาย ส่วนหนึ่งไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนาคากลาง ต.นาทราย อ.เมือง ในขอบเขตของจังหวัดนครพนม

คำว่า “บ้านผึ้ง” แต่เดิมหมู่บ้านนี้หลังการเคลื่อนย้ายออกจากบริเวณวัดโสภา มาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมห้วยผึ้ง อันเป็นที่ตั้งบ้านผึ้งปัจจุบัน แต่เดิมชื่อบ้าน “โคกคำ” แล้วเปลี่ยนเป็นบ้าน “โคกดาวควัน” (หลายปี) จนกระทั่งเกิดสงครามทุ่งไหหินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีนายทหารไทยที่ชื่อ “หลวงมน” ได้รับบาดเจ็บจากศึกสงครามคราวนั้น ได้รับการช่วยเหลือจากชาวบ้านโคกดาวควัน และถูกนำตัวมารักษาที่บ้านโคกดาวควัน ต่อมาบ้านโคกดาวควันจึงเปลี่ยนเป็นบ้านผึ้ง(หมายถึง การผึ้งพาอาศัย) และกลายเป็นบ้านผึ้งในที่สุด

ภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทตาด ลักษณะทางภาษาถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ใช้ภาษาที่มีรากศัพท์ (สำเนียงคล้ายภาษาไทยภาคกลาง) เช่นเดียวกับคำในภาษาถิ่นอื่นๆ ทั่วๆ ไป มีสำเนียงคล้ายๆ ไทลื้อ ไทลาว ไทผู้ไท แต่มีเอกลักษณ์พิเศษตรงคำลงท้ายที่มักมีคำว่า “เห้อ” ตามหลัง เช่น “ไปไสเห้อ” “ไปไสหนะ” “มาแต่ไต่เห้อ” บางคำออกเสียงภาษาไทยชัดเจน เช่น ควาย เกลือ ผีเสื้อ เป็นต้น

ลักษณะด้านสังคมวัฒนธรรม อาชีพการทำนาเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพเก่าแก่ของคนกลุ่มชนนี้ ลักษณะบ้านเรือนเป็นเรือนสูง เช่นเดียวกับเรือนของหมู่ชาวอีสานทั่วไป รวมถึงยังคงถือ ฮีต๑๒ คลอง ๑๔ เช่นเดียวกันซึ่งเข้าใจว่าได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรล้านช้าง แต่กระนั้นก็มีลักษณะประเพณีทางวัฒนธรรมที่เฉพาะตัวที่ชาวตาด นั่นคือประเพณีแต่งงาน(ตาดกินดอง) ที่ผู้ใดที่จะมาเป็นเขยชาวตาดจำเป็นจะต้องมีประเพณีนำหมูมาวัด(โขก)ที่เสาและฆ่า นำหัวหมูและขาไปเซ่นหรือไปเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวตาดที่บ้านผึ้ง

การเล่นของไทยตาด เดิมในชุมชนของชาวไทยตาด ยังไม่ปรากฏที่จะนิยมการร้องรำ เหมือนผู้คนในภาคอีสานทั่วไป การรับวัฒนธรรมการพูดผญาเป่าแคน สีซอ เข้ามาภายหลังการเข้ามาอยู่ในสังคมวัฒนธรรมลาวลุ่มแม่น้ำโขง ในช่วงเข้ามาอยู่หลวงพระบาง มากกว่าจะติดตัวอันเป็น ประเพณีดั้งเดิมและเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยตาดเอง

ในประเพณีการเล่นที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวตาดคือ “ลงช่วง” ที่ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายขึ้นฝ้าย และฝ่ายชายจะเข้ามาพูดคุยในยามกลางคืน เป็นการเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มและหญิงสาวได้พูดเกี้ยว เป็นผญาเกี้ยวสาว อันเป็นถ้อยคำและกิจกรรมคนหนุ่มสาวของชาวอีสานและชาวลาวลุ่มน้ำโขงทั่วไปกระทำกัน ชาวบ้านกล่าวว่าเป็นประเพณีดั้งเดิมประจำหมู่บ้านหลังการมาตั้งบ้านเรือนในแถบนครพนมแล้ว

การแต่งกาย ดูจะเป็นลักษณะเด่นของชาวไทยใหญ่ ที่เรียกตัวเองว่าไทตาดอยู่มาก คือ นิยมใส่สีขาว ผู้ชายนิยมใส่กางเกงขาค่อ มัดเกี้ยวเอา หรือกางเกงเหน็บเตี้ย หรือโสร่ง ส่วนเสื้อนิยมที่ใช้กระดุมทั้งแขนสั้น และแขนยาว นิยมสีขาว และบางทีมีลายเป็นชั้นๆ โดยที่หากเมื่อไปงานบุญหรืองานพิธีจะใส่โสร่ง ใส่เสื้อหม้อฮ่อม มีผ้าพาดบ่า และผู้ชายนิยมสักลาย ส่วนผู้หญิงนิยมใส่ซิ่นหมี่หรือผ้าถุงสีดำ เสื้อฮ่อมหม้อเป็นสีครามและสีดำ ในงานบุญหรือพิธีจะใส่ผ้าถุงมัดหมี่ มีหัวมีตีนเก็บ ใส่เสื้อดำ แขนยาว กระดุมเสื้อจะเป็นเงินสตางค์ และใส่แพเปี้ยงอกด้วย เป็นแพเต็มหรือแพมะเขือสุก ผมงจะปล่อยยาว บางคนจะมัดเป็นจุกที่หัวหรือเกล้าผม ผู้หญิงชอบใส่ต่างหู และกำไรแขน กำไรขา ในการทำงานผู้หญิงใส่ผ้าถุงสีดำ เสื้อดำแขนยาว แต่อยู่บ้านนิยมใส่เสื้อสีขาว

“ไทยตาด” แม้จะเป็นกลุ่มชนเล็กๆ ในจังหวัดนครพนม แต่เป็นกลุ่มชนที่ปกครองกันแบบกลุ่มชนปฐมภูมิ ปกครองในระบบเครือญาติ แบบพี่แบบน้อง เคารพเชื่อฟังญาติผู้ใหญ่ มีความเอื้อเฟื้อต่อไทยตาดด้วยกัน จึงทำให้ “ไทยตาด” อยู่กันอย่างสงบสุข

“ไทยตาด”

บ้านผึ้ง ตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม